

**КАФЕДРИ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»:
ЗДОБУТКИ І ПЕРСПЕКТИВИ**

В.В. Тіщенко,

доктор юридичних наук, професор,
член-кореспондент НАПрН України,
завідувач кафедри криміналістики

КАФЕДРА КРИМІНАЛІСТИКИ

Організатором і засновником наукової й педагогічної роботи в галузі криміналістики на юридичному факультеті Одеського державного університету ім. І.І. Мечникова, творцем одеської криміналістичної школи по праву вважається видатний учений – доктор юридичних наук, професор Віктор Павлович Колмаков (1913–1973 рр.), який працював деканом юридичного факультету й завідувачем кафедри криміналістики, кримінального права й процесу в 1968–1973 рр. За цей короткий час він відкрив аспірантуру на кафедрі, створив спеціалізовану вчену раду, в якій відбувалися захисти дисертацій із криміналістики, запросив для викладання низки спеціальних дисциплін досвідчених практиків – прокурора Одеської області, к. ю. н. Г.М. Ясинського, директора Одеської науково-дослідної лабораторії судових експертиз, к. ю. н. Т.В. Шаркову, начальника експертно-криміналістичного відділу УВС в Одеській області, полковника М.М. Шульгу й інших. Учнями професора В.П. Колмакова в цей період були нині професори І.В. Постіка, О.О. Закатов, В.В. Тіщенко, стали кандидатами наук викладачі та працівники правоохоронних органів не тільки з України, але й з інших республік тодішнього СРСР.

У 70-х рр. на юридичному факультеті ОДУ криміналістику викладали к. ю. н., доцент Ігор Володимирович Постіка, який у 1970 р. захистив дисертацію на

тему «Наукові основи й практика застосування нових фотографічних методів дослідження речових доказів у криміналістичній експертизі»; к. ю. н., ст. викладач Валерій Володимирович Тіщенко, який у 1973 р. захистив дисертацію на тему «Розслідування розкрадань продукції рослинництва в колгоспах і радгоспах»; викладач Леонід Іванович Нагерняк, який багато зробив для створення криміналістичного полігону та навчальних колекцій холодної й вогнепальної зброї й боеприпасів.

Після смерті проф. В.П. Колмакова кафедрою кримінального права, процесу й криміналістики завідували доцент І.В. Михайлов (1973–1975 рр.), професор Є.В. Додін (1975–1980 рр.), а з 1980 р. – професор Л.В. Багрій-Шахматов. У 80-х рр. прийшли на кафедру зі слідчої й експертної практики й стали викладати криміналістику Юрій Павлович Аленін, Василь Дмитрович Берназ, Микола Миколайович Шульга, Юхим Маркович Бершадський, які згодом захистили кандидатські дисертації. У 1991 р. у складі Юридичного інституту ОДУ була створена кафедра кримінального процесу й криміналістики, яку очолив доцент В.В. Тіщенко. У ці роки продовжувалися наукові дослідження з криміналістики, були захищені дві докторські дисертації (І.В. Постіка «Основні проблеми криміналістичної науки, розкриття й розслідування злочинів у східноєвропейських країнах (1991 р.), Ю.П. Аленін «Теоретичні й практичні

основи розкриття й розслідування осередків злочинів» (1997 р.).

Кафедра криміналістики була виділена в самостійну кафедру після утворення Одеської національної юридичної академії в 1998 р. Основне її завдання – підготовка кваліфікованих фахівців для роботи в правоохоронних органах. Із практики прийшли на викладацьку роботу Віктор Михайлович Дардас і Сергій Прокопович Чумак, який у 2016 р. захистив кандидатську дисертацію з методики розслідування порушень виборчих прав громадян.

Плідна наукова робота на кафедрі продовжилась у 2000-х рр. У 2002 р. професором І.В. Постікою видається монографія «Судебная (криминалистическая) фотография: теория и практика», а доцентом В.В. Тішенком – монографія «Корыстно-насильственные преступления: криминалистический анализ». У цьому ж році Лариса Ігорівна Аркуша захищає кандидатську дисертацію на тему «Основи методики виявлення й розслідування організованої злочинної діяльності за наявності корумпованих зв'язків», а в 2011 р. – докторську дисертацію на тему «Основи виявлення й розслідування легалізації доходів, отриманих у результаті організованої злочинної діяльності», що були присвячені зловідомим проблемам протидії організованій злочинності й корупції. Цікаві наукові дослідження здійснював к. ю. н., доцент Володимир Олександрович Комаха (1947–2015 рр.) у галузі використання спеціальних знань у розслідуванні злочинів (монографія «Тактичні особливості попереднього дослідження криміналістичних об'єктів і призначення судових експертиз» (2006 р.) та інші роботи), а також із питань історії науково-дослідних експертних установ в Україні, зокрема в Одесі. Актуальним відгуком на проблеми цих років стала кандидатська дисертація Руслана Васильовича Комісарчука «Основи розслідування фактів незаконної приватизації державного та комунального майна» (2008 р.). Новим напрямом криміналіс-

тичних досліджень стала кандидатська дисертація Анастасії Анатоліївни Барцицької «Криміналістичні технології: сутність і місце в системі криміналістичної науки» (2011 р.). Пізніше нею й проф. В.В. Тішенком була видана монографія «Теоретичні засади формування технологічного підходу в криміналістиці» (2012 р.).

Після утворення в 2011 р. у складі інституту кримінальної юстиції НУ «Одеська юридична академія» факультету підготовки слідчих органів внутрішніх справ кафедра розширила коло спеціальних предметів з урахуванням поглибленої спеціалізації в галузі слідчої й оперативно-розшукової діяльності. Поповнились і ряди викладачів кафедри. Це Олесь Петрівна Вашук, яка в 2012 р. захистила дисертацію «Методика розслідування нападів на інкасаторів»; Валерія Аркадіївна Динту, яка в 2014 р. захистила дисертацію «Обстановка злочину як елемент криміналістичної характеристики злочинів»; д. ю. н., професор Олександр Олександрович Подобний; к. ю. н., доцент Володимир Юрійович Калугін; к. ю. н. Дмитро Миколайович Цехан; к. ю. н., доцент Олена Анатоліївна Самойленко; к. ю. н. Лариса Степанівна Белік; к. ю. н. Вадим Миколайович Тихоненко; к. ю. н. Анна Сергіївна Колодіна, яка захистила дисертацію на тему «Принципи криміналістичної методики в діяльності з розслідування злочинів». Через аспірантуру кафедра готує кадри вищої кваліфікації як для роботи у вищих навчальних закладах, так і для роботи в судових, правоохоронних органах, правозахисних організаціях.

Із 1998 р. і донині завідувачем кафедри криміналістики є доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент Національної академії правових наук України, заслужений діяч науки й техніки України Валерій Володимирович Тішенко. Народився 7 квітня 1947 р. у с. Велика Михайлівка Одеської області. Навчався на вечірньому відділенні юридичного факультету Одеського державного університету імені

І.І. Мечникова, а з 1972 р. розпочав тут науково-педагогічну діяльність. Із 1991 до 1997 рр. очолював кафедру кримінального процесу й криміналістики юридичного інституту ОДУ імені І.І. Мечникова. У жовтні 2003 р. у Національній юридичній академії України імені Ярослава Мудрого захистив докторську дисертацію на тему «Концептуальні основи розслідування корисливо-насильницьких злочинів» зі спеціальності 12.00.09 – кримінальний процес і криміналістика; судова експертиза. Голова спеціалізованої вченої ради (спецрада із захисту докторських дисертацій у Національному університеті «Одеська юридична академія»), член спеціалізованої вченої ради із захисту докторських і кандидатських дисертацій у тому ж навчальному закладі (спецрада Д 41.086.03). У вересні 2010 р. обраний членом-кореспондентом Національної академії правових наук України. У 2012 р. В.В. Тіщенко присвоєне почесне звання «Заслужений діяч науки й техніки України». У цьому ж році обраний головою Одеського місцевого осередку Міжнародної громадської організації «Конгрес криміналістів». Автор трьох монографій, кількох посібників, редактор підручника «Криміналістика». Підготував 17 кандидатів юридичних наук.

Має понад 200 публікацій. Брав участь у роботі з розроблення Кримінально-процесуального кодексу України, у проведенні експертиз проектів Законів України «Про судову експертизу», «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві», «Про оперативно-розшукову діяльність». Проходив науково-педагогічне стажування в університетах Парижа, Бордо, Екс-ан-Провансу, знайомився з підготовкою кадрів у Ліонській вищій школі поліції (Франція).

Кафедра нараховує 22 штатні викладачі, серед яких 3 доктори, 14 кандидатів наук. Професорсько-викладацький склад кафедри: член-кореспондент Національної академії правових наук України, д. ю. н., професор В.В. Ти-

щенко, д. ю. н., професор Л.І. Аркуша, д. мед. н., професор О.Ю. Нетудихатка, к. ю. н., доцент Р.В. Комісарчук, к. ю. н., доцент В.Є. Загородній, к. ю. н., доцент А.І. Супруновський, к. ю. н., доцент О.П. Вашук, к. ю. н., доцент В.Ю. Калугін, к. мед. н., доцент В.В. Сушко, к. мед. н., доцент О.О. Мавед, к. ю. н., доцент В.А. Динту, к. ю. н., доцент Д.М. Цехан, к. ю. н., доцент О.А. Самойленко, к. ю. н., доцент Л.С. Белік, к. ю. н., доцент В.М. Тихоненко, к. ю. н., доцент В.М. Сягровець, к. ю. н., доцент С.П. Чумак, старший викладач О.В. Баланюк, к. ю. н., асистенти А.С. Колодіна, Ю.О. Гресь, асистенти Н.В. Чіпка, І.О. Вашенко.

На кафедрі викладаються такі дисципліни:

- «Криміналістика»;
- «Основи оперативно-розшукової діяльності»;
- «Виявлення та розслідування корупційної й організованої злочинної діяльності»;
- «Автоматизоване робоче місце слідчого та детектива»;
- «Теоретичні та практичні проблеми методики й тактики розслідування злочинів»;
- «Виявлення та розслідування кіберзлочинів»;
- «Виявлення та розслідування злочинів у сфері ІТ-технологій»;
- «Судові експертизи під час розслідування злочинів у сфері економіки»;
- «Судова медицина та психіатрія»;
- «Основи слідчої діяльності»;
- «Поліграф і психофізіологічна діагностика особистості»;
- «Поліграф як засіб дослідження особистості в кримінальному провадженні»;
- «Психологія слідчої й оперативно-розшукової діяльності»;
- «Організація й тактика діяльності кримінальної поліції в протидії злочинам»;
- «Виявлення та розслідування корупційних злочинів (у вищих гілках влади)»;
- «Тактика протидії сучасній злочинній діяльності»;

- «Інноваційні напрями криміналістичних досліджень: теорія та практика»;
- «Методика розслідування злочинів у сфері господарської діяльності»;
- «Проблеми стратегії розслідування злочинів»;
- «Протидія кіберзлочинам: криміналістичний аспект»;
- «Вогнева підготовка»;
- «Організація й тактика діяльності патрульної поліції в протидії злочинам».

Курс судової медицини та судової психіатрії викладається д. мед. н., професором О.Ю. Нетудихаткою, к. мед. н., доцентом В.В. Сушко, к. мед. н., доцентом О.О. Мавед.

Заняття з вогневої підготовки проводять викладачі О.В. Холод, М.М. Воронков, О.В. Демчук.

З кафедрою співпрацюють д. ю. н., професор О.О. Подобний, к. ю. н., доцент А.А. Митрофанов, к. ю. н., доцент А.Ю. Журавльов, к. ю. н., доцент Д.Г. Палянничко, к. ю. н., доцент Є.С. Хижняк, к. мед. н., доцент Л.Д. Чеканов.

Навчально-методичну й організаційно-технічну роботу виконують старший лаборант А.М. Димитрова, старший лаборант Д.В. Ніконович. Криміналістичну лабораторію очолює П.М. Фалінський, співробітником лабораторії є О.П. Котенжи та лаборант В.О. Комарницька.

При кафедрі створена **криміналістична лабораторія, криміналістичний полігон, спеціалізована аудиторія криміналістики й судової медицини, поліграфологічна лабораторія**. Вони оснащені навчальними стендами й спеціальним устаткуванням. Науково-технічні засоби забезпечують проведення занять із криміналістичної техніки (судової фотографії й відеозйомки, криміналістичного дослідження документів, слідів, зброї, дактилоскопії, ідентифікації особи за ознаками зовнішності, криміналістичної реєстрації), із тактики слідчого огляду, обшуку й інших слідчих дій, а також із методики розслідування окремих категорій злочинів.

Кафедра має у своєму розпорядженні архів навчальних кримінальних

і експертних справ, які використовуються на практичних заняттях із криміналістики й спецкурсів, а також для самостійної роботи студентів. Практичні заняття й окремі лекції із судової медицини проходять у спеціальних (профільних) аудиторіях. Організуються відвідування музею судової медицини Одеського медичного університету й обласної психіатричної лікарні, Одеського науково-дослідного інституту судової експертизи.

На кафедрі здійснюється підготовка науково-педагогічних кадрів на денній і заочній формі аспірантури за спеціальністю 12.00.09 – кримінальний процес і криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність. Викладачами кафедри за останні п'ять років було видано 9 монографій, зокрема одна англійською мовою; 43 навчальних, навчально-методичних і практичних посібників, 400 наукових статей і тез доповідей (зокрема в закордонних виданнях). Науковцями кафедри підготовлений підручник «Криміналістика» за ред. проф. В.В. Тішенка та колективна монографія «Інформаційне забезпечення досудового розслідування». У 2015–2016 рр. кафедра розробляла *бюджетну науково-дослідницьку тему*. Викладачі й аспіранти кафедри брали участь у наукових конференціях і проходили стажування в інших країнах (Польщі, Словаччині, Литві, Росії, Азербайджані, Молдові). За останні роки викладачами й аспірантами підготовлено й захищено дві докторські й 15 кандидатських дисертацій.

Спільно з Інститутом кримінальної юстиції, зокрема факультетом підготовки слідчих, а також Одеським науково-дослідним інститутом експертиз кафедра проводить міжнародні науково-практичні конференції за участю відомих українських і зарубіжних учених, аспірантів і молодих викладачів, зокрема присвячені пам'яті видатного вченого-криміналіста професора В.П. Колмакова, за результатами яких видаються збірники статей і тез доповідей і повідомлень.

Кафедра бере активну участь в організації науково-дослідної роботи студентів. При кафедрі функціонує гурток «Криміналіст», постійними членами якого є близько 30 студентів НУ «ОЮА».

Викладачі кафедри активно допомагають студентам у підготовці доповідей на студентські наукові конференції й олімпіади. Так, щорічно більше 100 студентів виступає на наукових конференціях під керівництвом викладачів кафедри криміналістики Національного університету «Одеська юридична академія».